

[illegible]

Isagoge Joannitij in tegni Galieni primus liber medicine. Cunctis philozophari anhelantibus non minus necessarius q͡ perutilis.

[illegible]

Hain's no. 9435

M Edicina diuiditur in duas partes: in theoricam: et practicam: quarũ theorica diuiditur in tria. s. in cõtemplationem rerũ naturalium et nõ naturaliũ: et earum que sunt cõtra naturã: ex quibus egritudinis et sanitatis et neutralitatis et suarum causarũ et significationũ scientia procedit. qñ extra cursum naturalem humores quattuor excrescũt: ex qua occasione vel ex qua significatione egritudo habeatur.

¶ De rebus naturalibus.

Res vero naturales sũt septem. s. elemẽta: cõmixtiões: cõpositiones: membra: virtutes: operatões: et spũs: Et alij addiderũt his alia quattuor. s. etates: colores: figuras: et distantiam inter masculum et feminam.

¶ De quattuor elementis.

Elementa sunt quattuor: ignis: aer: aqua: et terra. ignis calidus et siccus: aer calidus et humidus: aqua frigida et humida: terra frigida et sicca.

¶ De cõmixtionibus.

Commixtiones sunt nouem: octo inequales: et vna equalis. de inequalibus vero quattuor sũt simplices. hoc est calidũ: frigidũ: humidum: et siccum. et quattuor ex his

composite:s.cali.et hu.cali.et siccū.frigi.et hu.frigi.et siccū Equalis ꝟo est qñ cū moderatōe corpus incolume ducit.

¶ De humoribus.

Ompositões sꝫ quattuor.s.sanguis.phlegma:chole ra rubea:et cholera nigra.sanguis est calidus et humidus phlegma frigidum et humidū: cholerarubea calida et sic ca:choleranigra frigida et sicca.

¶ De Phlegmate.

p Hlegmatis aūt quinqꝫ sꝫ modi. Est aūt phlegma salsum calidius et siccius ceteris:infectū humore colerico. Et est phlegma dulce ptinēs ad caliditatē ꝛ humectatōeꝫ infectū sanguineo.est etiā acre ptinens ad frigiditatē et sic citatem:infectū melācholico. Est etiā phlegma vitreuꝫ qđ nascit ex magna frigiditate et coagulatōe:sicut in senibus naturali calore destitutis. et est aliud frigidū et humidū:il lud ꝟo saporem nō habet:sed ꝓpriam retinet frigiditatē et humiditatē.

¶ De Cholera rubea.

Olera rubea quinqꝫ modis constat. Est cholera ru bea clara vel pura naturaliter:et substātialiter calida:cuꝰ origo est ab epate.est citrina:cuius exordiū est ex cōpositi one aquosi phlegmatis ꝛ cholere rubee pure.ideoqꝫ est mi

nus calida. et est cholera similis vitellis ouorũ: que nascit̃ ex cõmixtione phlegmatis coagulati et cholere rubee clare que est minus ca. Quarto mõ est cholera viridis queadmo dũ prassiuz: cuius origo magis est a stomacho q̃ ab epate. est aũt cholera viridis queadmodũ viridis eris herugo: et vrit in modum veneni: nascit̃ ex nimia adustione: que ꝓpri um hz colorẽ ꝓpriamq̃ maliciã. ¶ De cholera nigra.

Cholera nigra duobus modis constat. Uno mõ est naturalis in modũ fecis sanguinis et eiusdem ꝑturbatiõis: et cognoscit̃ esse a coloribus nigris cũ inferius vel supius extra manat: et iste modus est veraciter frigidus et siccus. est et alius modus extra naturalẽ cursum: et origo eius est de vstione cholerice cõmixtõis: et hic veraciter appellat̃ niger: et est calidior et leuior a supiori modo: hñs in se impe tum ꝑnecabilẽ et qualitatem perniciosam.

¶ De modis membrorum.

Membroꝝ modi sunt quattuor. Eorũ enĩ sunt quedã principalia. et st̃ quasi materia et fundamẽta. s. cerebrũ: cor epar: et testiculi. et sunt alia quedam que p̃dictis principa libus deseruiũt: vt sunt nerui que cerebro ministrãt: arterie q̃ deseruiũt cordi: vene q̃ deseruiũt epati: ꝛ vasa spermatica

que testiculis sperma ministrāt. Sunt vero de mēbris alia
ppriam virtutem hn̄tia. vnde eadem mēbra regunt et eorum
qualitas cōstat: vt sūt ossa et cartillagines: et mēbrane q̄ sūt
inter coriū et carnē: et musculi: et pinguedo et caro. Alia sūt
que ppria virtute enixa: tn̄ principiū habent et vigorē a prin
cipalibus fundamētis: vt ē stomachus: renes: intestina. oēs
qz lacerti: hec eñ sua virtute ppria appetūt cibū et mutant: et
opant suos actus sm naturā. Habēt et alias pprias virtu-
tes decurrētes a principalibus fundamētis: de q̄bus prin
cipalibus constat sensus et vita cū voluntario motu.

¶ De numero virtutū et diuisione.

Virtutis itaqz trina fit partitio. Est virtus ani-
malis: est spiritualis: est et naturalis. Uirtus
siquidem naturalis vna est que ministrat: altera cui mini
strat. Sed naturalis virtus cui ministrat mō generat: mō nu
trit: modo pascit. Uirtus aūt que mīstrat et non ministrat ei
mō appetit: retinet: digerit: et expellit que deseruiūt pascēti
virtuti: quēadmodū pascēs virtus nutribili: et generāti virtuti
deseruiūt alie due: vna que immutat cibū altera q̄ informat:
que a se differūt. Nā prior virtus immutat cibū: et mīstrat
virtuti generāti sine informatōe. Scd̄a vero immutat: et mi-

nistrat generanti virtuti cum informatione.sed informatiue
virtutis operationes sunt quinq3 assimulatiua: concaua: per
forabilis: aspera: et lenis.

¶ De virtute spirituali.

E virtute spirituali duo procedūt.vnum operatiuū:
⁊ aliud ab hoc operatum. Operatiua ꝟtus est que cor dilatat
et arterias: et iterū cōstringit. ab operata ꝟo hec nascunt: ira
indignatio: victoria: dominatio: astutia: et solicitudo.

¶ De virtute animali.

3 Odiaca ꝟtus tria cōplectit. ē vna ꝟtus aīalis q̄ ordinat
et cōponit et discernit. Scđa que mouet volūtario motu:
tertia q̄ sensibilis vocat. De ordinatiua et discretiua et cō
positiua ꝟtute hec ꝓcedūt: fantasia in frōte cogitatio vel ra
tio in cerebro: memoria in occipitio. Uirtus ꝟo volūtarie
mobilis lacertos q̄bus cetera mēbra mouent mouet q̄ vo
lūtario motu mouent. Uirt⁹ itaq3 sensibilis cōstat visu: au
ditu: gustu: odoratu: et tactu. ¶ De operationibus.

Perationes duobus modis st. Sunt operationes
quarum vnaqueq3 singulariter quod suum est perficit vt est
cibi appetitus per caliditatem et siccitatem: digestio per
caliditatem et humectationem; retentio per frigiditatem

et siccitatem: expulsio per illud quod est frigidum et humidum. Sunt et cōposite que a duabus componunt: vt est desideriū et deportatio. nam desideriū virtute duplici componitur: quarum vna est que appetit. altera que sentit. stomachus enim suam inanitionem sentit. deportatio vero duplici virtute vel amplius componitur: vna que expellit: altera que attrahit vel sentit: altera que appetit.

De spiritibus.

Spiritus igit sunt tres. Primus naturalis qui sumit principiū ab epate: scđs vitalis a corde: tertius animalis a cerebro: horū primus ab epate p venas que non hñt pulsum in totū corpus diffūditur: scđs a corde per arterias in totū corpus dirigitur. tertius vero p neruos in totū corpus a cerebro dirigit que in septima naturaliū rerū parte. i. in spū cognoscunt.

De numero etatum.

Quatuor sūt etates. s. adolescētia: iuuēt⁹. senect⁹: et seniū Adolescētia cōplexiōis videlicz calide et hūide est in q̄ crescit et auget corp⁹ vsq ad. xxv. vl. xxx. pueniēs annū. hāc iuuētus seqtur q̄ ca. ē. et sic. pfectiōm sine diminutōe viriū corp⁹ ɔseruās que. xxxv. vel. xl. anno finitur. huic succedit senectus frigi. et sic. in qua quidem minui et decrescere corpus

incipit tñ ꝟtus nõ deficit: quinq̄gesimoq̄nto anno vel sexa gesimo ꝯsistens: huic succedit seniū collectiõe phlegmatici humoris fri. et hu. in quo virtutꝫ apparet defectus qð su os annos vite termino metitur.

¶ De colore cutis et diuisione.

Olor cutis duobus modis fit. aut .n. hūc interiora subministrant: aut exteriora deducūt. Ab interiorib⁹ aūt duobus modis accidit. vel ex abūdantia: seu ab equalita te humorū. Ab equalitate est ille qui est ꝯpositus ex albedi ne et rubore. Ab inequalitate ꝟo ꝓcedūt niger: citrinus. rubeus: glaucus: et albus color. Color nāq rube⁹ et niger et citrinus significāt calorem corpi dominantē: citrinus ꝟo solus significat cholerā ru. niger ꝟo solus choleram nigrā. rubeus solus abūdantiam sanguinis. Albus nāq et glau cus abundantē frigiditatem corpi dominantē sed glaucus ex melācholia: albus ex phlegmate sui causas habere signi ficat. Ab exterioribus nempe colores adueniūt. sicut ex fri gore scotis: ex calore ethyopibus: ꝛ ex aliјs multis accidē tibus. sunt et aliј spāles vel spūales colores: aut ex timore aut ex ira: aut ex tristitia: vel ex aliјs animi motibus.

¶ De coloribus capillorum.

Capillorum colores sunt quatuor: niger: rubeus: glaucus et canicies. Niger fit ex abundantia cholerici incensi vel cõbustione multa sanguinis: rubeus a nimietate caloris non adusti. vnde sp fiunt rubei capilli: glaucus ex abũdantia melancholie: canicies vero fit ex nimia defectione caloris naturalis et ex effectu putridi phlegmatis. hoc plurimum fit in senibus.

¶ De tunicis oculorum.

Oculorum tunice sunt septẽ: et humores tres. Pria tunica dicit retina: 2a secundina: tertia scliros: quarta tela aranea: quinta vuea: sexta cornea: septima ꝯiunctiua. humorũ primus est vitreus: scđs cristallinus est tertius albugineus qui est ante vueam tunicam.

¶ De coloribus oculorum.

Oculorum colores sunt quatuor: niger: subalbidus: varius: et glaucus. Nigredo fit ex defectu visibilis spũs vel ex perturbatione ipsius: aut ex penuria cristallini hũoris: vel qr plurimũ residet interius ipse cristallinus hu. aut ex hu. abundantia qui est similis albugini oui: aut ex perturbatione ipsius: aut ex abundantia qualitatis vuei hu. Subalbedo fit ex septem rebus supioribus ꝯrĳs. s. ex abũdãtia spũs visibilis vel claritate ipsius: aut ex magnitudie

cristallini hu. et eminentia ipsius: aut ex minorantia albu ginei hu. et claritate ipsius: ꝛ defectione qualitatꝫ vuei hu. Uarius vero color et glaucus fit si conueniũt cum rebus que accidunt nigredini et subalbedini. Uarius vero color significat spiritũ visibilem magis abundare et clarescere in sua varietate. Glaucus vero color significat spm̃ visibilem minus abundare et subnigrescere in sua glaucedine.

¶ De modis qualitatum corporis

Modi qualitatis corpis quinqꝫ sunt: crassitudo nimia et extenuata macies: synthesis: squaliditas: et equalitas. crassitudinis due sunt species. s. abundantia carnis et pinguedo. Abundantia carnis fit ex abundantia caloris et humoris. Pinguedo fit ex fri. et hu. intensa. Pinguedinis diminutio vel extenuata macies fit ex ca. et sic. intẽsa. Synthesis fit ex fri. et sic. intensa. Squaliditas nempe fit ex fri. et intensa humiditate: aut simul vtrisqꝫ intensis. Equalitas itaqꝫ fit ex humorum equalitate: corporis he sunt forme.

¶ De distantia inter masculum et feminam.

Masculus a femina differt in eo ꝙ hic calidior et siccior est; illa econtrario frigidior et humidior.

Incipit tractatus rerũ non naturalium: et primo de mutatione aeris.

a Eris mutatio fit quinq̧ modis. aut em̃ fit ex anni temporibus. et ex ortu stellaruꝫ: et occasu: ventis: terris: et earum fumositatibus.

¶ De temporibus anni.

a Nni tempora sꝫ quattuor: ver equale calidũ et humidum. estas calida ꝛ sicca: autumnus frigidus ꝛ siccus. ꝛ hyems frigi. ꝛ humi. Ex stellis immutatur aeris natura. naꝫ cũ appropinquauerit sol stellis vel ipse illi. calidior fit aer et hec quidem his a se separatis frigiditas aeris minuitur vel augetur. ¶ De numero ventorũ et eorũ qualitatibus.

Enti quattuor sꝫ: subsolanus: fauonius: septentrio: et auster. quorũ vnus habet virtutem frigidi et sicci. alter calidi et humidi. ceteri vero duo equalis virtutis sꝫ: quorũ vni. s. subsolano caliditas et siccitas: alteri vero. s. fauonio: frigiditas et humiditas attribuuntur: et auster paulo calidior et humidior: septentrio vero frigidior et siccior.

¶ De modis terrarũ et earũ qualitatibus.

Errarũ modi sunt quattuor: altitudo: profunditas: vicinitas montiũ et maris: equalitas terrarũ seu locorum

quibus terre a se differūt. altitudine et ꝓfunditate: qm̄ alti
tudo frigiditatē ꝓfunditas huic cōtrariū reddit, ꝓpinquita
te montium eueniūt hec: quoniā si ipsi fuerint a pte meri
diana terra erit frigida: nam calidis montes meridiani ob
stant ventis: septētrionales venti frigidis eam expetūt fla
tibus. Si vero septētrio montes habuerit superiori terre
contraria erit. vicinitate maris: qm̄ meridies cali. et sic. sep
ptentrio frigi. et sic. terram prebet. Preterea terre sui natu
ra inter se differūt nam si fuerit terra petrosa: frigi. et sic. si
vero pinguis et crassa: cali. et humi. lutea aūt frigi. z humi.
erit. Immutat̄ quoqꝫ aer fumositate videlicet paludū siue
putredinis alicuiꝰ. vnde fiūt morbi ac pestes in hominibꝰ.

¶ De exercitio corporis.

Exercitiū immutat corpus: quia qñ equale est equalē
prestat calorē: cū vero amplius fit magis calefacit: sed po
stea infrigidat et desiccat. Ociositate corpus immutat̄ qz
si inequalis est: et frigiditatē facit et humectationē inequa
lem: si vero equalis equaliter.

¶ De diuisione balnei.

Balnea aūt st̄ꝫ dulcis aque aut non dulcis: sed dulcꝫ
aque balneū remollit: calidū calefacit: et frigidū infrigidat

Nō dulcis ꝑo aque balneum desiccat corpus. q̄ si ex aqua salsa vel amara siue sulphurea fuerit calefacit et desiccat: si vero de aluminosa et gipsea infrigidat et desiccat.

¶ De modis ciborum.

Modi ciborū sunt duo. Est eñ cibus qui bonū gignit hu. est malus qui malum gignit hu. Bonum aūt gignit qui bonum sanguinem creat et equalem in cōmixtione et ope vt est panis mundus recens et fermentatus: et caro animalis agni et bedulina. Malus aūt contraria opatur: vt est panis opyrus nō recens: et bouina et hyrcina caro vetusta. Preterea bonum malūq̧ humorem creantiū cibo rum duo sunt modi: grauis: atq̧ leuis. Grauis est caro porcina et bouina: leuis pullorū: vel piscium caro medio criū magis mobiliū et minus pinguium et squamosorum. Est et olerorū genus qđ malum generat hu. s. cho. ru. vt est nasturciū synapis et alleum Sunt et q̄ generant melan choliam sicut lens caules: caprina caro vetus et bubulina et sunt que generant phlegma: vt est caro porcellorum et agnorum portulaca et attriplex. Preterea grauis cibus gignit phlegma et choleram nigram. cibus leuis cho. ru. et vterq̧ malus.

¶ De modis potationum.

Modi potationū tres sunt. Est potus qui nihil aliud est ꝙ̄ potus vt aqua: et est potus qui potus est et cibus vt vinum. Et est alius potus duobus ptinens superioribus: vt potio que daꝛ contra morbi vitium aliqđ vt mellicratū vel mulsa vel cōditū. Cibus vero huius vtilitatis est quia reparat integritatē corporis recto ordine: potus vero hāc vtilitatem p̄stat qꝛ reportat cibū per corpus: sed illius potus vtilitas quem potioni diximus pertinere corporis naturam ad se conuertit.

¶ De somno.

Somnus corpis immutat naturā: primū quia infrigidat exterius et calefacit interius: qui si prolixus fuerit info frigidat et humectat. Uigilijs quoqꝫ immutaꝛ corpus quia extrinsecus calefaciūt intrinsecus aūt infrigidāt et desiccāt.

¶ De coitu.

Coitus hoc p̄stat corpi: desiccat corpus et minuit naturalem virtutem: ideoqꝫ infrigidat: multotiens vero ex multa concussione corpus calefacit.

De accidentibus anime:

Sunt quedā accidētia aīe que faciūt infra corpus aliquod sicut que cōmouent naturalem calorem ab interiori

parte ad supfitiem cutis: aut impetuose vt ira: aut leuiter cũ suauitate: vt delitie et gaudiũ. Sunt aũt que ad se cali ditatẽ contrahũt et celant: aut impetuose vt terror vel ti mor: aut leuiter vt angustia. et sũ q̃ cõmouent naturalẽ vir tutem intra ꝛ extra: vt est tristitia. Tria ergo cõtra naturã sunt: morbus: morbi causa: et accidentia morbũ sequentia Morbus est qui principaliter corpori nocet nullo media tore qui eum adiuuet: vt calor in febre succedente.

¶ De febribus.

Febris est calor innaturalis: cursum supergrediẽs na ture: procedẽs a corde in arterias: suo qꝫ ledens effectu. cu ius sũ tria genera: vnũ in anima et dicit̃ effimera: aliud de humoribus qui putrescũt et putrida nũcupat̃: tertiũ ledit membra solida: et ipsa est ethica: quarũ effimera nascit̃ ab accidenti occasione. putrida quoqꝫ a putridis rebus. cuius modi simplices atqꝫ singulares sunt quatuor. Primus est modus qui fit de putredine sanguinis cõburẽs vtrãqꝫ ptẽ interiorẽ et exteriorẽ: vt ẽ synochus. Scd̃s q̇ fit de putre dine cho. ru. vt ẽ trithe⁹. Terti⁹ fit ex putredine phlegmatꝫ vt est quottidianus. Quartus vo qui fit ex putredine melã cholie qui intermissis duobus diebus affligit infirmum et

dicitur quartanus.

¶ De modis et speciebus febrium.

Modi p̄terea febrium ex putredine accidentiū tres sꝫ. Est febris que quotidie minuit vt paugmasticus.i.decre-scens. Est que auget vt augmasticus donec recedat: Est que in eodem statu p̄manet donec iterū recedat vt omotbe nus. Cōtinua febris de putredine venarū fit declinās qui dem extra venas in aliquib⁹ corp̄is p̄tibus. Horripilatio fit in febrib⁹ ex infusiōe putredinis in sensibilib⁹ membris mordens ⁊ infrigidās. Ideoq̧ horripilatio fit in febribus q̄ hn̄t anesim.i.interpolationē: q̄ʒ putredines extra venas sunt.

¶ De modis apostematum.

Apostematū aūt quattuor modi sunt simplices: aut.n. fiūt ex sanguine: et dicunt phlegmones: aut ex chole.ru.et dicunt herisipile: aut ex phlegmate qđ est coagulatū: ⁊ di-cunt vndimie vel cimie.i.tumor: aut ex cho.ni.et dūr cācri phlegmonū. Ex sanguine signa sꝫ hec: rubor duritia: pul sus: dolor: calor: et tumor.ex cholcraru.phlegmonū signa sunt hec: calor: rubor: mixtus citrino colori magnitudo do loris cum punctione: et velox augmentatio. Ex phle-gmate phlegmonis signa hec sunt: albedo mollities: vt

si digitū impresseris quasi signū facit foraminis: et est sine dolore. Hec sunt quoque phlegmonis signa ex cholni.in gens duritia cū nigredine absque sensu.

¶ De re naturali in humano corpore.

A hūano corpe vnaquequ res naturalis si ꝓpriam naturā retinuerit facit sanitatē. si ꝑo eam dimiserit: aut facit egritudinem: aut neutrum.

¶ De generibus egritudinum.

Genera egritudinū tria sunt: consimile: officiale: et vniuersale. Est quidē egritudo cōsimilis similibus membris cōtingens que similia sortiunt vocabula cum eadem passione: vt est caro dolens. Et est officialis egritudo que accidit officialibus mēbris: sicut sꝫ pedes: manus: lingua dentes zc. que nomina sibi sumūt ex sibi accidente infirmitate: vt podagra pedi: et ciragra manui: vel que nomina sumūt ex membris quibus accidūt: vt ciragra et podagra. Et est deniqꝫ vniuersalis egritudo que sociat supradictis ꝑtibus: vt est membroꝝ seiunctio.

¶ De egritudinibus similibus.

Gritudines ergo que partiū habēt similitudinē. viꝫ. sunt quatuor simplices: ꝛ quattuor ꝯposite. Simplices sꝫ

aut ex sola caliditate: aut ex humiditate: aut fri. aut sic. Ex his inter se iūctis sūt quattuor cōposite: fri. et hu. fri. et sic. ca. et hu. ca. et sic. Harū octo p singulas duo modi sūt egritudinis. aut eñ fit ex q̄litate simplici: aut ex hūoris alteri⁹ cōmixtōe. Ex simplici ꝓo q̄litate cōtingit sillis infirmitas q̄ solidis accidit mēbris q̄ grece ethica dr̄. egritudo calida q̄ ex hūore accidit ē febris ex putredine vt supius dictū est Egritudo frigida q̄ sine aliquo hūore accidit est vt algor ex nimia frigiditate aeris seu niuis. Et ē egritudo q̄ cū aliquo hūore frigido accidit: vt paralysis q̄ fit in toto corpe aut in pte. Modus humecti morbi est q̄ fit ꝓprie vt nō indigeat alteri⁹ hūoris admixtiōe: vt ē frigidū vulnus vl' vacuū vel fetidissimū cū tabiditate corpis: queadmodū inflata caro hydropicoꝝ vacuo squalore torpēs. Morb⁹ vero hūidus ē alios trahēs ad se hūores vt hydropisis. Morbus siccus est sine hūore vt spasmus q̄ fit ex inanitōe. morbus siccus est cū humore: vt cancer durus et siccus.

¶ De morbo in offitiali membro.

Orbi in offitialib⁹ mēbris accidētes quattuor sūt: ipsi sūt qui accidūt in plasmatiōe. i. forma creature: et in q̄ntitate membroꝝ et in naturalis numeri supfluitate. ꝛ in mem

broꝛũ positõe. Morbi offitialiũ in forma hois.v.modis fiunt in mẽbroꝛũ incõuenientia: vt est feda capitis longitudo. In cõcauitatibus: vt si manuũ pedũq₃ cõcauitas carne repleť. In poꝛis vt eoꝛũ strictura aut largitas. In asperitate: vt gutturis aut pulmonis cãnaliũ asperitas. In leunitate: veluti matricis lenitas vel stomachi.

¶ De moꝛbo in quantitate membroꝛum.

Moꝛbi in q̃ntitate membroꝛũ fiunt ex abũdantia spermatꝫ cũ mẽbra crescũt amplius q̃₃ decet: sicut videm⁹ fieri in magno capite: et in lingua grossa: aut vltima puitate et indecenti: vt paruũ caput: stomachus: et epar. Moꝛbi in numero membroꝛũ fiũt aut ex augmẽto: aut ex diminutiõe fm augmentũ q̃dem aut ex cursu nature vt supflu⁹ digit⁹ aut extra cursum: vt lũbrici ascarides veruce et acrocoꝛdines.i.magne carnis additões vel veruce magꝫ late vl' poꝛi fm diminutõ₃ ꝓo aut vlr̃: vt oim abscisio digitoꝝ: aut particulariter vt ẽ vnius. ¶ De moꝛbo in situ mẽbroꝛũ.

I A positione membroꝛũ fiunt moꝛbi. aut ꝓpter membri motionem de loco suo: aut ex dispositõe vicini membri vt sunt digiti et labia que conglutinantur vel adherent et non separantur. aut que separanť et nõ cõglutinanť. Sed

separatio adherentis membri vtiliter fit aut in membris cõ similibus: aut in officialibus. Consimilibus membris: vt ossibus: neruis: carne: venis: lacertꝫ: et cute. q̄ si acciderit ossi: fractura dr̄. si carni ex recenti tp̄e: plaga dicit̄: si vero ex veteri: non tm̄ plaga ſ putrida plaga nuncupat̄; q̄ si venis neruis vel arterijs acciderit: alio atq̄ alio nomine nū cupat̄. si aūt euenerit medijs lacertis: cõtusio siue cõtritio nūcupat̄. si ꝟo in cute: excoriatio dicit̄: que si inueterauerit: putrida plaga nūcupat̄. In officialibus vero membris per petua fit sep̄atio. vt est manus vel pedis abscisio.

De qualitatibus corpoꝝ.

Corpis qualitates sunt tres: sanitas: egritudo: et neu tralitas. Sanitas est temp̄amentum p̄ficiens vel custo diēs res naturales scd̄m cursum nature. Infirmitas est in temperātia extra cursum nature naturā ledens vñ fit lesio nis effectus sensibilis. neutrū quidem est: qd̄ nec sanum nec infirmū est. Sed neutralis qualitas tribus modis cō stat. vt si in vno corpe simul ꝯueniant infirmitas et sanitas in diuersis mēbris: vt est in corpe ceci et claudi: siue in cor pore senis: cui nec vnū membrū remanet qd̄ non malum fiat et patiat̄: et si corpus hominis aliquibus horis sanū

fuerit. aliis vero infirmū vt eorum qui estate infirmant: hye me sani sunt. qui aūt frigidioris nature fuerint: hieme infirmant: estate sani sunt: et qui humidā naturā habuerint: in pueritia infirmant: in iuuentute et in senectute sanant: qui vero siccam in pueritia sani sunt: in iuuentute aūt et senectute infirmant. In tribus inuenit rebus sanitas et infirmitas et neutrū: aut in corpe in quo trium qualitatū vnaqueqꝫ reperit: aut in causa faciente illas et regente et conseruante: aut in significationibus eas significantibus.

¶ De modis occasionū.

Occasionis vero duo sunt genera: vnū est naturale: et est aliud extra cursum nature. Occasiōes aūt naturales aut fatiūt sanitatem: aut conseruāt. Occasiones cōseruantes pertinēt ad sanitatē: fatiētes vero ptinent ad infirmitatē expellendam. Occasiones nō naturales aut que vltra naturā procedunt: alie ptinent ad infirmitatē: alie ad neutrū. Sed egre occasiones fatiūt infirmitatē: et res easdeꝫ infirmitates conseruātes. Ille vero que ptinent nec ad sanitatem nec ad infirmitatē constituūt neutrū atqꝫ cōseruant.

¶ De occasionibus sanitatꝫ et infirmitatis.

o Omnium occasionū sotietatem habentiū cū sanitate

et infirmitate sex modi sunt: quorũ vnus est aer: qui huma nũ corpus circũdat: cibus et potus: motus et quies: som nus et vigilie: inanitio ⁊ repletio: et accidentia anime: que omia si cũ moderatiõe decenti fuerint: ⁊ in quãtitate: qua litate: tpe: opere: et ordine: cũstodiũt sanitatẽ ab accidenti bus: q si cõtra hoc aliquid factũ fuerit accidũt infirmita tes et pmanent. Modi occasionũ infirmitatem facientiũ tres sunt. Nam alie sunt que vocant primitiue que exteri us accidũt corpori: vt calor et frigus. Sunt et anteceden tes que admouent intrinsecus in corpore: vt repletio ⁊ in anitio. Sunt ⁊ alie que vocant cõiuncte: que dum adsunt adest infirmitas: ⁊ abeuntibus his infirmitas abest. vt pu tredo in febribus.

De diuersitate egritudinũ.

e Gritudinũ frm aliam diuisionem modi sũt duo: com muniter: aut proprie. Que cõmuniter accidũt aut acciden taliter aut necessario fiũt: accidẽtaliter vero vt pcussio: cõ bustio: morsus: decerptio: et cetere res nociue. Necessario vt alia supius mẽorata. que vt dictũ est sũt sotia sanitati et infirmitati. Que vero pprie sũt egritudines: aut sunt in cõ similibus membris et conseruãt egritudinem aut officiali bus: aut in continua diuisione.

¶ De modis morbor̄u ex calore pcedentium.

Modi morbo⁊ ex caliditate pcedentium quinq̄ sunt. Primus fit ex cōmotione spūs aut ex commotione corporis: ex cōmotione spūs vt ira: corporis vt labor. vl' supbia. Secūdus: vt est cōcursus visibilis caliditatis cū effectu vt hypantasis. i. expositio ad solē. Tertius ex caliditate corpori adueniente cū potestate qn̄ recipit caliditatem ex esu acruminū. quartus fit ex interclusione poro⁊ vt ex frigiditate hyemis. quintus fit ex putredine humo⁊ vt in febrib⁹.

De causis frigido⁊ morbo⁊.

Occasiones frigido⁊ morbo⁊ octo sunt. Prima occasio est occursus frigoris visibilis cum effectu vt frigiditas niuis. Scd̄a vt frigiditas opij adueniens fortiter hūano corpi. Tertia ex abundantia cibo⁊ corpi adueniente atq̄ replente et extinguente naturalē calorē. Quarta ex paruitate cibo⁊ vnde calor naturalis extinguit. Quinta vero ex abundantia frigoris vel humoris frigidi poros obturant3 vn̄ naturalis calor minuitur. Sexta ex dissolutione et aptione corpis ad dissoluendū et euacuandū naturalē calorē. Septima ex commotione et exertitio nimio vn̄ fit multa dissolutio humo⁊ et euacuatio et sudor vnde attenuatur

corpus. Octaua vero fit ex requie et ociositate multa

❡ De causis siccoꝝ morborũ.

Siccorũ morboꝝ occasiones sunt quatuor. Prima occasio est occursus aliene siccitatis visibilis ac manifeste cũ effectu: vt veneni siccitas. Scđa vero ex aduentu sicce rei in corpe cũ fortitudine: vt acetũ: sal. synapis. Tertia paruitas cibi et potus. Quarta commotio nimia et exertitium.

❡ De causis morborũ humidorum.

Occasiones morborũ humidoꝝ quattuor sunt. Prima vt occursus rei afferentis humorem cũ effectu: vt balneum. Scđa vt ingressio rei afferẽtis humorem cũ virtute in corpe vt recentes pisces. Tertia autem vt nimietas cibi et potus. Quarta sicut requies et ocium.

❡ De modis morboꝝ ex innaturali malicia.

Modi morborũ ex innaturali malicia cũ aliquo hũore decurrentiũ ad infirma loca quattuor sunt. Primus est virtus membri impellẽtis: et debilitas membri sustinentis. Secũdus multitudo humoris. Tertius debilitas virtutꝫ nutrientis. Quartus largitas vie pororum.

❡ De malicia egritudinis.

Malicia egritudinis ingredit̃ et superuenit in cõsimile

membrũ naturale quinqȝ modis: aut contingit in vtero materno: aut in tempe natiuitatis: aut cum cõstringit fascia: aut ex malo nutrimẽto siue ex aliqua infirmitate adueniente in predictis temporibus vel postea. Si tpe conceptionis in vtero debilitat aliqđ cõsimile membrũ fit ex abũdantia spmatis: aut ex paruitate et indigẽtia cõuenientis qualitatꝫ spmatis vt si fuerit grossum ⁊ pingue: vel aquosum et tenue Qñ ꝟo nascit infãs debilitat aliqđ in eo membrũ si egressus fuerit nõ eq̃ sed mala egressione. vt supinus: aut sup genua incuruus. Cum igit fascia constringit incõueniẽti cõstrictione duplicatus debilitat. Quando aũt nutritur male et incõuenienter lac sugendo vel accipiendo debilitatur. His vero tẽporibus vel postea infirmitatę accidẽte egritudinis malitia consimili membro supuenit ex cuiuslibet nerui incisione. Et si passus fuerit ex aliquo accidenti siue debilitatem seu vulnus vel apostema.

¶ De egritudine membrorũ consimiliũ.

Agredit egritudo consimile membrũ naturale septem modis: aut ex obstetrice si culpã habuerit cũ tenet infantẽ vł si permiserit ambulare ante congruũ tempus: vel ex medico si confracta et collisa membra ignoranter cõstituerit

et constrinxerit: ex infirmo si ea cõmouerit a medico com posita anteq̃ꝫ solident et firma sint: ex fractura vt si super musculũ vertebri quod in femore est contorqueatur coxa: aut ex concussione: vt si comprimatur nasus et accidet vt fi at simus: aut ex malo humore qui accidit leprosis siue ex paruitate humoris accidente ptisicis.

¶ De modis constrictionis pororum.

Onstrictio pororũ fit tribus modis: vel occasioni bus: aut ex constrictione attenuatoria: aut ex car nositate siue ex coartatione. Constrictio vero fit: aut ex ni mietate virtutis retinentis:: aut debilitate virtutis expel lentis: aut ex abundantia frigoris: aut ex abundanti ꝯstri ctione comprimente aliquam partem loci: vt sepe fit ex li gatura constricta: aut ex abundantia siccitatis. Ex carno sitate vero constringunẗ pori. vt si acciderit aliqđ apostema et fiat carnositas: aut si prius euenerit aliquod vulnus. ex coartatione vero cum deciderit aliquid in poris vt humor siue lapis seu coagulatus sanguis: aut aliquod latitans in eis vt superflua caro et scabies. Largitas quoq̃ꝫ pororum quattuor fit modis: aut ex multa cõmotiõe impellẽtis ꝟtu tis: aut ex debilitate retinẽtis: aut ex abũdantia caloris et

humorum: aut ex medicamentis aperientibus. Leuitas accidit duobus modis: videlicet deintus et deforis: sed int⁹ ex hu. viscoso liq̃facto foris ꝟo ex cera liq̃facta cũ vnguẽto Asꝑitas aũt duob⁹ mõis fit: deint⁹: et foris: intus nanq̀ ex superfluo et acuto humore. foris vero ex fumo et puluere.

¶ De supfluitate membrorum in numero.

Upersluitas membrorũ in numero accidit duobus modis Nam supfluitas si fuerit naturalis erit ex supfluo hũore naturali et bono: vel ex abundãtia virtutis informatiue: quasi fuerit extra cursum naturalem erit ex hũore nõ naturali ꝛ incõuenientĩ: aut ex abũdãtia ꝟtutꝫ vel debilitate.

¶ De diminutione membrorum

Iminutio membroꝝ in numero duobus similiter fit modis: aut interius: aut exterius. Interius ꝓpter diminutionẽ humorũ: exterius ex cõbustione ignis: aut ex frigore: siue putredine: siue incisione. Putredo autem accidit: aut ex potione mortificante aut putredine faciente: aut ex constrictione et retentione illius humoris qui soluitur.

¶ De magnitudine membrorum.

Agnitudo mẽbrorum tribus modis fit: aut ex multitudine hũorũ: aut ex abũdantia virtutis: aut ex cõmixtõe

vtrorũq̃. Paruitas fit tribus modis similiter: aut ex debi litate virtutis: aut ex minoratione humoris. aut ex infirmi tate exteriori: vt ex incisione vel combustione ignis siue ex frigore niuis.

¶ De commotione membri

Ommotio mẽbri de suo loco duobus modis fit: aut ex cõmotione volũtaria. aut ex humore vicino equitati dis soluenti membrũ: et lubricum facienti Membrum vel os egreditur a sua iunctura: et mutatur duobus modis simili ter: aut ex iunctura in qua nõ conuenit separatio: aut ex se paratione vbi nõ conuenit iũctura Si ex cõiunctione hoc fuerit sine separatione: aut erit ex humore acuto patiẽtis: aut ex accidenti vulnere: aut ex spasmo: Si vero fuerit ex separatione vbi non cõuenit cõiunctio: aut ex grosso hũore. aut ex accidenti vulnere: aut ex spasmo.

¶ De separatione iuncture.

Eparatio iuncturarũ duobus modis fit: aut intrinse cus: aut extrinsecus. Intrinsecus ꝟo fit aut ex humore acu to et incidenti: aut ex ventositate pingui distendente vel dissipante. Extrinsecus vero fit aut cum scissura aut fracti one: aut exercitio nimio: aut incisione vt ensis: aut quod

distendit vt funis: aut quod cõtundit vt lapis.

¶ De modis et numero significationũ.

Genera significationũ sunt tria. alia em̃ significant sanitatem: alia egritudinem: alia neutrũ. quarũ significationum vnũquodq3 genus in duo partitur: sunt em̃ que significant de officialibus membris: et sunt que significant de cõsimilibus membris. Consimiliũ partiũ significationũ duo sunt modi: alie enim sunt substantiales: alie accidentales. Substantiales vero vt est calor frigiditas: siccitas: et humectatio. Accidentales aũt quedam significãt: aut per tactum: vt durum molle: quedam per visum vt coloratum: quedam per perfectionem virtutum vt sunt operationes plene et perfecte.

¶ De signis officialium membrorũ.

Significationũ egritudinis membrorũ officialiũ duo sunt modi similiter: substãtiales: et accidẽtales: Substãtiales significationes quattuor st3: ars: modus: numerus et positio. Accidentales significationes similiter quattuor st3 bonũ: malũ: pfectũ: et impfectũ. Genera significationũ pficientiũ suũ genus tria st3. quedã sunt q̃ significãt pterita3 rẽ q̃ iam abit et dicunt cognitiua vel agnitiua: vt vidẽtes

corpus humidū agnoscimus qz sudor p̄cessit. Alia signifi cant p̄sentia et agnoscunt per significatōes veluti cū inue nit pulsus magnus et citatus intelligim⁹ q̄ significat calo rem fugantem. Sunt et alia q̄ significāt futurū et an̄cedit agnitio: vt cū viderimus labiū inferius citari pcipim⁹ vo mitū accidere q̄ postq̄ȝ acciderit vocat p̄cessio significatia. Sed inter significatōes et accidētia distat: qm̄ est diuisio cū augmento inter eas: q̄ si vnāquanq̄ȝ diuisionū harum scrutari volueris vnā habēt habitudinē: sed infirmo hec st̄ȝ accidētia: medico aūt significationes.

¶ De signis accidentiū et numero.

Ccidētia ergo significatia tria st̄ȝ. Aliud em̄ opatia v̄tus mutata sicut indigestio: aliud aūt corporis qualitas mutata vt icteritia: aliud exiens a corpore vt nigra vrina. Uirtus opatiua mutata triplex est: aut em̄ ex toto est sicut indigestio: aut ex p̄te sicut oculorū obscuritas vel tarda di gestio: aut de qualitate in qualitatē velut de bona in fumo sam vel acidam q̄si sicut musca vel ligna oculis apparētia aut ex p̄te visus obscuritas. ¶ De mōis mutatōis q̄litat̄ȝ.

Ualitatis mutate corp̄is significatio quattuor mōis fit: aut em̄ per visum sicut icteritia vel morphea et nigredo

lingue et similia: aut per odoratū vt anhelitus fetidus: vel
sudor vel polipus: vel hircus et similia: aut per gustum vt
salsum amarū vel acidum: aut per tactum vt molle et du-
rum. Exiens a corpore biptita est significatio: vna cum so-
nitu: altera sine sonitu. cū sonitu: vt oris ructus: vel intesti
norum rugitus: vel per anū ventus. Eius ꝙo q̄ est sine so
nitu in naturali triplr habet: alia q̄ntitate vt lienteria: alia
qualitate vt vrina nigra: alia vtraqꝫ vt sanguinis fluxus.

De mutatione membrornm.

m Embrorū mutatorū significatio bifariā diuiditur
intrinsecus videlicet: et extrīsecus. Intrinsecus mo
di sunt sex. alia em̄ a mutatione operatiue virtutis in mem
bro: alia ab exeuntibus a corpore: alia ex dolore in mem-
bro vicino pertinenti. alia ex proprio loco: alia ex innatu-
rali semotione de loco: alia ex patientis iuditio. Extrinse-
cus fit tribus modis: aut per visum vt album vel nigrum
aut per tactū vt durum et molle: calidū et frigidum: aut ꝑ
vtrunqꝫ vt magnū vel paruum: plus vel minus.

De occasionibus egritudinū.

Ccasiones egritudinū tres sꝫ. nature mutatio offitia
lis membri incōueniens habitudo: iuncture separatio.

¶ De operatione medicine.

Peratio medicine habet triplicem effectum: aut enim custodit sanitatem secundũ multitudinẽ suam. aut ex infirmitate facit sanitatem: aut econtrario. Regendorũ sanorũ triplex modus est: egrotare pati: incipientes infirmari: et defecti. Infirmari patos supradictorũ sex cõpetenti moderatione regimus. incipientibus infirmari duplicem curaꝫ adhibemus: aut enim chimi superabũdantiam trahimus: aut nature defectionẽ reparando predictorũ sex que necessaria sunt adhiberi precipimus. Defectorũ alij infantes: alij senes: alij ex infirmitate conualescentes.

Omnis medicina: aut est vniuersalis: aut particularis. Uniuersalis est sex precedentiũ recta ordinatio. Particularis per cõtrarium fit triplex. alia enim in consimilibus membris. alia in officialibus membris: alia in iuncturarũ separatione. Assimulatiua membra mutata reddimus similitudini. et in sua qualitate stare colligando compescimus Cõcaua si preter modum ampliata fuerint ad sui modum cõstringimus et quietem inducimus si minus cõtrariũ. In largis aũt similiter addito cõtrario cause vñ viciũ acciderit: foramina strictiora suo modo. Si de virtute cõtentiue

virtutis contigerit fomentis et cathaplasmate mollimus: Quod si de expulsiue est defectu diaforeticis et confortatiuis: si de stiptica causa mollificatione: si de sicca humectatione: si de constrictiõe solutione. Ea vero que naturali depositione fuerint mutata suo loco restituimus: si de apostemate: apostema maturando sanamus. si de naturali iunctura: eam aut apertiuo medicamine aut cyrurgia disiũgimus: si de qualibet nascentia ipsam delemus: si de asperitate lenitate: si de lenitate asperitate.

¶ De ablatione superfluitatis.

Superfluitatem in nũero aut tollimus ex pte vt scrophulas: aut ex toto vt cancrũ: sepationem in numero sanamus si ex abundantia sanguinis fit: in omni etate tollim⁹ si ex spermate in pueritia tm̃ sanamus puitatem membrorũ motibus et fomentis admodũ augmentamus: magnitudinẽ vero comprimendo quiete mutamus ⁊ minuimus Mutationẽ membri de loco suo reddimus loco proprio duobus modis: aut em̃ separatũ iungimus: aut iunctũ separamus. Necessaria ad separatorũ iuncturã quattuor sꝫ sepata iungere: iũcturam custodire ne rescindatur: defendere: naturam loci custodire.

¶ De suffitientia et diuisione medicine.

Omnis aūt medicina est aut eorū sex que supra diximus tēperata exhibitio: aut potio: aut cyrurgia Operatio medicine habet triplicem effectū: intus vt ea q̄ ore aut naribus aurib⁹ siue ano siue vulua intromittam⁹: foris vt epithima cataplasma emplaustra et similia que foris operant. Medicine interioris opatio in tria diuiditur aut eñ soluit vt farmatia aut cōprimit vt coctana: aut mutat qualitatem vt aqua frigida in febribus. Eius aūt effectus quadruplex est: aut eñ minuit abundātiam vt farmatia: aut replet inopiam: vt carnem vel sanguinem: aut constringit solutum vt stipticū: aut mutat qualitatem vt frigida aqua in febribus.

¶ De Cyrurgia.

Cyrurgia duplex est: in carne: et in osse: in carne vt incidere suere coquere: in osse vt solidare aut innectere aut reddere. Specierum cognitio quinqȝ modis fit qualitatis: quantitatis: temporis; ordinis: boni maliue d i screctio.

¶ Finiunt Isagoge Joannitij. Impresse Lyptzck per Baccalariū wolfgangum monacensem, Anno nonogesimoseptimo die .xxvij. May)

Item in calendario vel almanach montis regii [illegible] primo si luna fuerit in
♈ ariete. Cum vis [illegible] ad finem [illegible] [illegible]. Vel si [illegible] fore [illegible]
[illegible] dentes, vel [illegible] et [illegible] [illegible] habeas. Balnea ingredere, capi-
-tis rasuras [illegible] [illegible] et collo ventosas ne apponas. Et [illegible] [illegible]
si per luna [illegible] signorum habet [illegible] aspectus vel in [illegible] impedita ne facias
et sunt hec. [illegible] luna fuerit in ♉ thauro. Si quid [illegible] [illegible] et [illegible]
esse volueris incipe. Arbores planta, vineas cole, agros semina, [illegible], [illegible]
vel mulieribus in matrimonio, [illegible] opera [illegible] thauros et boves emit
Luna fuerit in ♊ gemini [illegible] quas non diu esse vis incipe, pueros ad
litteras [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] a medicina [illegible] [illegible] si l
Luna [illegible] in ♋ cancro, [illegible] facito, [illegible] [illegible] [illegible]. loc
Luna in leone ♌ opus quod [illegible] fuerit esse volueris incohoa, vestimenta
nova ne indue, nec [illegible] pharmaciam vel vomitum [illegible]
Item luna in virgine ♍ fuerit, pueros [illegible] [illegible] est optimum, amores [illegible]
quere, [illegible] tamen non [illegible]. Item luna in ♎ libra fuerit opus
aliud quod ad finem cito duci volueris incohoato, iter facito, [illegible] ut [illegible]
negocia vel [illegible] age [illegible] et [illegible]. Item luna fuerit in ♏ scorpione
nil boni processus incohabit. Luna in ♐ fuerit aut sagittario vel [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
facito. Luna in ♑ capricorno, [illegible] [illegible], agros [illegible] et hortos cole.
Luna in aquario ♒. [illegible] domorum [illegible] [illegible] et fundatam facito arbores
et vineas colito. Luna in piscibus ♓ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] si. Cum luna fuerit in signo [illegible], si [illegible] optimum [illegible] [illegible] que
[illegible] in [illegible] [illegible], et cum in signo fixo fuerit [illegible] [illegible] [illegible], et cum
in signis communibus fuerit [illegible] [illegible] [illegible] agito. Item si luna [illegible]
fortunata [illegible] [illegible] aspectus fortunatus fuit [illegible] [illegible].
Item luna capite draconis [illegible] iuncta fortunata est, [illegible] vel cauda si infortuna
Item [illegible] [illegible] [illegible] sanguinis [illegible]. Item Nota si quis sanguinem [illegible]
[illegible] [illegible] voluerit hos aspectus [illegible] si luna [illegible]) [illegible] vel ♃ in [illegible]
[illegible] vel [illegible] aspectu ⚹ vel △ vel ☌ ♃ vel ♀ vel ☿ [illegible] sanguinem [illegible]
[illegible] sunt aut [illegible] signa [illegible] ♐ [illegible] flegmatici [illegible] [illegible] [illegible] et ♎ [illegible]
[illegible] [illegible] melancolici. [illegible] et ♓ [illegible] [illegible]. Non [illegible] vero sunt gemini [illegible]
libre [illegible] [illegible] et [illegible]
Item Nota Cum luna fuerit in ☌ vel □ vel ☍ vel [illegible] vel [illegible] ♄ vel [illegible] ♂ [illegible]
gradibus 13 ante vel retro, vel luna [illegible] distante a ☊ et ☋ draconis
[illegible] 12 gradibus ante et retro [illegible] [illegible] [illegible] sanguinem [illegible] [illegible]
[illegible] sit ♄ in ☌ □ aut ☍ [illegible] [illegible] hos [illegible] aspectus [illegible] [illegible]
Cum si luna ♃ ♀ aut ☿ fuerint iuncta [illegible] aut aspectu [illegible] in signo
[illegible] cancro [illegible] piscibus [illegible] [illegible] sanguinis bona [illegible] [illegible] hos aspectus
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible].

Aries bonum bonum in ventosis
ra

quia cito vesicant utile
Taurus est malum. bonum ac tamen sub tali signo [illegible] frumenta et arbo[res]
Tau

in gravatione
Gemini malum. ac tamen in bono signo balneum est bonum. signum aereum utile pro
gem

bo est bonum et [illegible]
Cancer indifferens. bonum pro colericis contra pectus et pulmonem. balneum
[illegible] et medium in ventosis contra pectus. farma in electuariis et potionibus
Cancer. signum aquaticum. utile pro colericis
Leo
et purgatione
malum - cave a vomitu. est signum igneum pro flegmaticis utile
Leo
utile san[guineis]
Virgo indifferens - seminare et plantare bonum. farma in omnibus est signum terreum
Virgo
prima pars bona in secunda media mala
aereum pro mela[ncolicis]
Libra bonum contra nates. bal bonum et ventose contra dorsum et renes. far in
Scorpio
in purgatione
et scorpio est aqua pro colericis
Scor malum - balneum bo et ventose contra verenda. bonum in potionibus pro fl[egmaticis]
Scor
Sagittarius bo contra coxas et carnem. bal bonum et in ventosis. est igneum pro flegmaticis
Sag
Capricornus indifferens seminare bonum. est terreum utile pro sanguineis
Ca
Aquarius bonum contra tibias optimum in ventosis farma in omnibus aereum pro [illegible]
aqua
Pisces
bonum est in pillulas
Pisces indif - [illegible] contra plantas et [illegible] et talos. bal bo. et in ven[tosis]
Pisces bona extractio sanguinis contra talos - bona est [illegible] scorpio
farmacia in pillulis. est signum aquaticum et utile pro colericis
[illegible] rex [illegible] de vena bene fundit vena sagitta
Can Le Pis Vir media - cetera dico mala
Luna vetus veteres, nova quos iuvenes requirunt
Ver estas dextra - autumnus hiemsque sinistra
et [illegible]
Ante diem quintum [illegible] decimum [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
a te vitanda [illegible] [illegible] est flebothomia
[illegible] dum luna plena non tangat [illegible] vena [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] digestis in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mo[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Aries est signum	igneum calidum siccum masculinum diurnum [illegible] et orientale	caput [illegible]	mars cum sole	[illegible] facere [illegible]	balneare et medicare	bonum	vz flegmat[illegible]
Taurus est signum nocturnum	terreum frigidum siccum femininum melancolicum et meridionale	collum, [illegible]	venus	seminare plantare non ablactare	arare [illegible]	malum	vz p. sanguin[illegible]
Gemini est signum masculinum	aereum calidum humidum diurnum sanguineum et occidentale	humeros brachia manus [illegible]	mercurius	~~pueros ablactare~~		malum	vz p melan[illegible]
Cancer est signum femininum nocturnum	aqueum frigidum humidum flegma et septentrionale	pectori stomacho pulmoni [illegible]	luna	seminare et plantare · farmacare	balneare et ablactare	indifferens	vz colericis [illegible]
Leo est signum diurnum	igneum calidum siccum masculinum colericum et orientale	dorso et lateri [illegible]	sol	balneare et castrare		malum	
Virgo est signum femininum nocturnum	terreum frigidum siccum melancolicum et meridionale	ventri et intestinis [illegible]	mercurius	seminare et plantare	et pueros ablactare	indifferens	
Libra est signum masculinum diurnum	aereum calidum humidum sanguineum et occidentale	umbilico [illegible]	venus [illegible]	[illegible] facere [illegible] et balneare	[illegible]	bonum	vz melancolic[illegible]
Scorpio est signum femininum nocturnum	aqueum frigidum humidum flegma et septentrionale	pudenda [illegible]	mars	[illegible] farmacare	balneare et ponere in aere [illegible]	malum vel indifferens	sol in [illegible] scorpione
Sagittarius est signum masculinum diurnum	igneum calidum siccum colericum et orientale	[illegible]	iupiter in nocte in die sol	[illegible]	et balneare	bonum [illegible]	vz flegmatic[illegible]
Capricornus est signum femininum nocturnum	terreum frigidum siccum melancolicum et meridionale	genua [illegible]	saturnus cum marte	seminare ara[illegible]	pueros ablactare	indifferens [illegible] malum	
Aquarius est signum masculinum diurnum	aereum calidum humidum sanguineum et occidentale	[illegible]	saturnus · in nocte mercurius	plantare [illegible] seminare	farmacare	bonum	vz melancolic[illegible]
[illegible]	aqueum frigidum humidum	pedes et plante [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	

Hunayn ibn Ishaq al-'Ibadi, 809?-873 (known as Joannitius). Isagoge ad Tegni Galieni.
Leipzig: Wolfgang Stockel, May 27, 1497. (printed book)
Exhibited 5/17 – 7/14/2000: p.aii